

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านสำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา

The Flipped Classroom Model For Geographical Methods Operation in Secondary Education

อิสรา โต๊ะยีโกบ*¹ ปรีชา สามัคคี และกฤตพร แซ่แง่ สายจันทร์²

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

Issara Toyee kob* Pricha Samakkhi and Samrerng Chanchum

¹Graduate School, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

²Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of technology Srivijaya

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ในวิชาภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา 2.เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา 3.เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนท่าศาลา ประสิทธิ์ศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา 45 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 จำนวน 30 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 จำนวน 35 คน รวม 65 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้องค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหา ด้านสื่อในการจัดการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้ และการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นปัญหาระดับมากที่สุด ส่วนปัญหาอื่นๆ คือครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ปัญหาด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบรรยากาศห้องเรียนที่ยังขาดสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย

2) ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านสำหรับปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาเบื้องต้นประกอบคือแผนการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4 แต่ละแผนเบื้องต้นประกอบ คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นนำขั้นสอนที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูมอบหมายงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ แล้วนำข้อมูลมานำเสนออภิปรายในชั้นเรียน และสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นสรุป สื่อ / แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านพบว่า มีผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.96 และมีผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ส่วนผลการประเมินทักษะ ตามวิธีการทางภูมิศาสตร์ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงภาคสนาม ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหา ลงมือปฏิบัติและนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ห้องเรียนกลับด้าน วิธีการทางภูมิศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to 1) study problems of the flipped classroom model for geographical methods operation in secondary education. 2) to developed the flipped classroom model, and 3) to evaluated the effectiveness of the flipped classroom model. The research simple were 45 social science teachers, 5 professor san the experimental group comprised of 30 high school students of Room 3/6. A control group comprised 35 high school students of Room 3/10. The research instruments was a questionnaire. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, IOC (Index of Item Objective Congruence), difficulty index, discrimination index, and E1/E2 efficiency index.

The findings were as follows:

1) The problems of geographical instruction in secondary education were at a high level. The problems of instructional media, learning resources and enhancement of the school environment with an emphasis on the student-centered idea were the highest. Other problems included teaching via lecture method, a lack of media, and a classroom setting without modern instructional media.

2) The results to develop the flipped classroom modendl were lesson plans a learning activities. Each lesson plan consisted of purposes, content,and learning activies. The evaluation of the effectiveness of the flipped classroom showed that post-test scores were increased at 5.09 (16.96 percent), and their achievement score was 25.77 out of 30, which attained the set criteria (70 percent). Moreover, according to the evaluation of skills gained via geographical methods with at-site learning opportunities and clear steps of measurement, the students understood the contents, worked, and presented the data effectively.

Keyword : learning model, the flipped classroom, geographical methods.

บทนำ

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระมากเวลาจำกัดในการทำกิจกรรม ในการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป ครูผู้สอนยังยึดการสอนแบบบรรยาย นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยทำให้นักเรียนเกิดความเครียดและรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของผู้เรียนเป็นอย่างมาก การใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนของครูไม่น่าสนใจและยังมีน้อย ซึ่งสอดคล้อง อรรถกร เกสรแก้ว, 2550 ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดประสบการณ์โดยตรง ส่งผลการจัดการเรียนรู้ไม่ตรงตามเป้าหมายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตการสร้างทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต ตลอดจนไม่สามารถยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ในยุคปัจจุบัน Jonathan Bergmann and Aaron Sams (วิจารณ์ พานิช ,2556, น.2) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนที่จำเป็นต้องขาดเรียนบ่อยครั้ง จนทำให้เรียนไม่ทัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมหมาย

ให้นักเรียนศึกษาสื่อการเรียนรู้หรือบทเรียนด้วยตนเองก่อน การศึกษาภาคสนามจะเป็นแนวทางที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้านคิดวิเคราะห์ได้ดี (ปรีชา สามัคคีและปัญญา เลิศไกร, 2557)

การเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งนักเรียนจะศึกษา ทำความเข้าใจ จุดบันทึก และตั้งคำถามที่สงสัยไว้ล่วงหน้า แล้วในชั้นเรียนจริงครูจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต่อยอดจากเนื้อหา หรือถามตอบเกี่ยวกับเนื้อหาที่นักเรียนสงสัยจากการไปเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะนำมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนไปศึกษาด้วยตนเองที่บ้าน มีอยู่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น เว็บบล็อก วิดีทัศน์ หรือบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จะสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัลที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก เป็นการเปลี่ยนมุมมองจากการให้บทบาทและความสำคัญที่ครูผู้สอน ไปให้ความสำคัญที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นแนวทางในการนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทความพร้อมของการศึกษา (ปัญญา เลิศไกร และลัญจกร นิลกาญจน์, 2559) ในประเทศไทยผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ เรียนวิชาที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน หรือรับถ่ายทอดความรู้ที่บ้าน แล้วมาสร้างความรู้ต่อยอดจากวิชาที่รับถ่ายทอดมา ให้เป็นความรู้ที่สอดคล้องกับชีวิต (Briggs, ARJ, 2012) การวิจัยชั้นเรียนช่วยเพิ่มสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน (นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, 2557). รวมทั้งการบูรณาการเทคนิคและวิธีการสอนภูมิศาสตร์ เพื่อส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนได้ประสบการณ์ทางด้านความรู้ด้วยตนเอง และสามารถแบ่งปันความรู้ประสบการณ์นอกชั้นเรียนและในชั้นเรียนได้ การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจึงน่าจะเป็นแนวทางที่จะนำมาแก้ไขผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ให้สูงขึ้น ตลอดจนผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ในวิชาภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา เป็นการใช้การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative approach) ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา 45 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 จำนวน 30 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 จำนวน 35 คน รวม 65 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าประสิทธิภาพ E1/E2

1. การวิเคราะห์ข้อมูล
  - 1) วิเคราะห์สถิติพื้นฐานการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2) ประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิชาภูมิศาสตร์ ซึ่งค่าดัชนี ความสอดคล้องทุกด้านมีค่า IOC และหาคุณภาพของแบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านสำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นเมื่อนำไปใช้กับนักเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ $E1/E2=80/80$

3) ประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านสำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา และประเมินทักษะตามวิธีการทางภูมิศาสตร์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

สรุปผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา พบว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปัญหา ระดับมาก และเมื่อจำแนกรายด้านพบว่าด้านสื่อในการจัดการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้และการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นปัญหามากที่สุด $\bar{x}=4.60$, S.D = 0.56 ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ สรุปได้ว่า ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่มีคือด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ปัญหาด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบรรยากาศห้องเรียนที่ยังขาดสื่อการเรียนรู้เช่น โปรเจคเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้ครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายส่วนใหญ่

2) ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านสำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยนำเอาแนวคิดการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านที่มีลักษณะเด่นคือเรียนวิชาที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน แล้วนำมาต่อยอดความรู้ (Gillian Symon and Catherine Cassel, 2012)บูรณาการกับเทคนิคและวิธีการสอนภูมิศาสตร์ที่จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 แต่ละแผนมีองค์ประกอบคือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นสอน ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูมอบหมายงานให้ผู้เรียน ผู้เรียนลงพื้นที่ปฏิบัติ แล้วนำข้อมูลมานำเสนออภิปรายในชั้นเรียน และสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ ขึ้นสรุป สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้และการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำหน่วยที่ 1 โดยมีขั้นตอนขั้นตอนการศึกษา การออกภาคสนามดังนี้

1. การกำหนดประเด็นการศึกษา
2. การตั้งวัตถุประสงค์ คำถามของการวิจัยและสมมติฐาน
3. การวางแผนการดำเนินงาน (การหากลุ่มตัวอย่าง, การสอบถาม)
4. การรวบรวมข้อมูล (ทำที่บ้าน)
5. การนำเสนอข้อมูล
6. การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล
7. การสรุปผล ประเมินผลที่ได้จากการศึกษา (ในห้องเรียน)

หลังจากการออกแบบผู้วิจัยได้ส่งแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิชาภูมิศาสตร์ จำนวน 5 คนซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องทุกด้านมีค่า IOC เท่ากับ .65 และนำไปทดลองใช้ ได้ผลการจัดการเรียนรู้อาหาประสิทธิภาพเท่ากับ 80.30/85.1 ซึ่งมีผลสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) ส่วนคุณภาพของแบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) เท่ากับ 0.57 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.20

3) ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านสำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา พบว่ามีผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน คะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น 5.09 คิดเป็นร้อยละ 16.96 และมีผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประจำหน่วยที่ 1 เท่ากับ 25.77 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 และผลการประเมินทักษะตามวิธีการทางภูมิศาสตร์ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงภาคสนามโดยมีขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหา ลงมือปฏิบัติและนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านสำหรับการปฏิบัติการวิธีการทางภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่าโดยเฉลี่ยมีปัญหา ระดับมาก และด้านสื่อในการจัดการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้และการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นระดับปัญหามากที่สุด ส่วนปัญหาที่ครูส่วนใหญ่มีคือด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ปัญหาด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบรรยากาศห้องเรียนที่ยังขาดสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย สอดคล้องกับผลการวิจัยสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนแกนนำ สังกัดกรุงเทพมหานคร ของกานต์วิ บุชยานนท์ (2546) ที่ครูผู้สอนยังใช้การบรรยายในการสอน ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อการเรียนรู้ โดยให้ครูเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดทำวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ และครูได้รับการสนับสนุนให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ ครูพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยดัดแปลงสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ สื่อการเรียนรู้ที่ครูส่วนใหญ่ใช้คือสิ่งพิมพ์และแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น หลักการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่ครูส่วนใหญ่ใช้คือสื่อที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน

2) ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน ที่มีลักษณะเด่นคือเรียนวิชาที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน แล้วนำมาต่อยอดความรู้ บูรณาการกับเทคนิคและวิธีการสอนภูมิศาสตร์ที่จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2556, น.45) คือการกลับทางห้องเรียนที่บ้านแล้ว มาทำการบ้าน หรือประยุกต์ความรู้ที่โรงเรียน กับวิธีการทางภูมิศาสตร์ การศึกษาการออกภาคสนาม จากมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา สอวน. (2557). ภูมิศาสตร์เทคนิค ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ เพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี และการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ได้ผลการจัดการเรียนรู้มาหาประสิทธิภาพเท่ากับ 80.30/85.1 ซึ่งมีผลสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) ส่วนแบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) เท่ากับ .57 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ .20 สามารถจำแนกผู้เรียนได้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร สุชนิด (2556) เรื่องการเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียน เจตคติต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ที่ผลคะแนนการทดสอบหลังจากการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านมีคะแนนสูงกว่าคะแนนทดสอบหลังจากการเรียนรู้แบบปกติ

3) ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน คะแนนหลังเรียนสูงขึ้น 5.09 คะแนน มีผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน ประจำหน่วยที่ 1 เฉลี่ยเท่ากับ 25.77 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีผลการประเมินทักษะตามวิธีการทางภูมิศาสตร์ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนลงภาคสนาม โดยมีขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหา ลงมือปฏิบัติและนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น (พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส, ลัญจกร นิลกาญจน์, 2559) เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สอดคล้องกับทศนา แชมมณี (2554) ได้นำเสนอแนวคิดในการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ การใช้กิจกรรมห้องเรียนกลับด้าน ด้วยการให้ศึกษา สังเกตรอบทิศทางภาคสนาม แล้วมาถอดบทเรียนในห้อง ทำให้ได้แนวทางในการคิดวิเคราะห์ประเด็นความรู้ได้มาก (อรรวรรณ แซ่อึ้ง, หัสชัย สิทธิรักษ์, ลัญจกร นิลกาญจน์, 2559) และเป็นการเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการบริหาร

1. โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ดีขึ้น

2. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านไปใช้ ผู้ใช้ควรศึกษาคำแนะนำในการปฏิบัติอย่างละเอียด และดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและครบถ้วน เพื่อให้ชุดคู่มือเกิดผลในทางปฏิบัติและมีประโยชน์มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระอื่น
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางและแบบปกติ

เอกสารอ้างอิง

- กานต์รวี บุชยานนท์. (2546). *สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนแกนนำ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่โดยใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วม 4 P. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 6(2).
- ทศนา แชมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัญญา เลิศไกร, ลัญจกร นิลกาญจน์. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). การเก็บข้อมูลวิจัยชุมชนภาคสนาม.

วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 8(2).

ปรีชา สามัคคี และปัญญา เลิศไกร. (2557). การสังเกต 360 องศาเพื่อการวิจัยและพัฒนา. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 6(1).*

พระมหาเพชรรัตน์ อริยวิโส, ลัญจกร นิลกาญจน์. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). รูปแบบการจัดกิจกรรมบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม วัดพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 8(2).*

มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา สอวน. (2557). *ภูมิศาสตร์เทคนิค.*

กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ สอวน.

ลัดดา จิตต์ต่างวงศ์. (2551). *เทคนิคและวิธีการทางภูมิศาสตร์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.*

วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. มูลนิธิสยามกัมมาจล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร.*

สุภาพร สุนิต. (2556). *การเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียน เจตคติต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, บัณฑิตวิทยาลัย. สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา.*

อรรวรรณ แซ่อึ้ง, หัสชัย สิทธิรักษ์, ลัญจกร นิลกาญจน์ (2559, มกราคม-มิถุนายน). การถอดบทเรียนการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันพืช โรงเรียนบางขันวิทยา อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 8(1).*

อรรถกร เกสรแก้ว. (2550). *สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ : การศึกษาโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย. สาขาวิชาสังคมศึกษา.*

Briggs,A.R.J.; Coleman,M. and Morrison M.E. (2012). *Research methods in education leadership and management.* California: SAGE.

Gillian Symon and Catherine Cassell. (2012). *Qualitative Organizational Research–Core Methods and Current Challenges.* California: Sage Publication Inc.

ผู้เขียน

นางสาวอิสรา โตะยี่โกบ

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
e-mail: issaratasala@gmail.com

ดร.ปรีชา สามีคคี

ประธานกรรมการที่ปรึกษา สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
e-mail: pitchsak.nstru@hotmail.com

ดร.กฤตพร แซ่แง่ สายจันทร์

กรรมการที่ปรึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ใต้ใหญ่
109 ถนนทุ่งสง - นครศรีธรรมราช หมู่ที่ 2 ตำบลลำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110
e-mail: krittaporn1981@gmail.com